

FNV
Hertogswetering 159
3452 AS Utrecht

T 088 3680368

CNV
Tiberdreef 4
Postbus 2475
3500 GL Utrecht

T 030 7511100

VCP
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90525
2509 LM 's-Gravenhage

T 070 349 97 40

Aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
In afschrift aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Datum
2 oktober 2018

Uw referentie

Onze referentie
18-008/AvW/ja

Telefoonnummer
06-14478812

E-mail
r.vanderploeg@cnv.nl

Betreft: Dertigledendebat over aanscherping van de criteria voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Aanstaande donderdag debatteert u over de aanscherping van de criteria voor een WIA-arbeidsongeschiktheidsuitkering. Meer concreet gaat het hier om twee voornemens uit het regeerakkoord, namelijk een aanpassing van de arbeidsongeschiktheidsbeoordeling en het invoeren van een inkomenseis voor de hoogste arbeidsongeschiktheidscategorie 'WGA 80-100'.

CNV, FNV en VCP maken zich zorgen over deze maatregelen, omdat deze de toegang tot de WIA beperken en de hoogte van de uitkering van de hoogste arbeidsongeschiktheidscategorie potentieel verlagen. CNV, FNV en VCP vinden het onverkoopt dat er wordt bezuinigd op het vangnet dat er nu bestaat om werknemers te beschermen tegen het risico van arbeidsongeschiktheid, een risico dat iedereen loopt. Als men door het technische verhaal van deze wijzigingen kijkt, blijkt simpelweg wat het is: een doodgewone bezuiniging ten koste van kwetsbare mensen.

CNV, FNV en VCP willen daarom dat deze maatregelen van tafel gaan. Met de voorgenomen maatregelen voorzien CNV, FNV en VCP in ieder geval de volgende drie concrete problemen:

1. Minimale waarborgen in de arbeidsongeschiktheidsbeoordeling staan op de tocht

Met de voorgestelde maatregel worden minimale waarborgen in de arbeidsongeschiktheidsbeoordeling (op basis van het zogenoemde schattingsbesluit) weggehaald. Een minimale waarborg in het huidige systeem is dat er in ieder geval tenminste drie geschikte functies (uit minimaal drie beroepscode) moeten worden gevonden, en dat het middelste loon als uitgangspunt geldt. Dit voorkomt dat iemands arbeidsongeschiktheidspercentage kan worden opgehangen aan één enkele functie met toevallig een heel hoog loon. En het garandeert dat in ieder geval diverse functies met iemands beperkingen mogelijk zijn. Door de voorgestelde aanscherping van het schattingsbesluit kan straks de volledige beoordeling worden gebaseerd op slechts één enkele functie.¹ Dat gaat leiden tot uitwassen. Twee belangrijke uitgangspunten van de WIA-beoordeling: namelijk realiteit en representativiteit staan met deze wijziging op de tocht.

Voor de persoon in kwestie hangt heel veel van de beoordeling af: namelijk of hij wel of niet in aanmerking komt voor een WIA-uitkering, en op termijn hoe hoog deze uitkering is. Hoe kun je aan iemand nog uitleggen dat deze uitkomst en de bijbehorende gevolgen volledig is gebaseerd op één enkele functie die iemand in theorie zou kunnen uitvoeren?

2. De groep '35-minners' zonder ondersteuning groeit

Door aanpassing van het schattingsbesluit zal iemand met dezelfde beperkingen met een lager arbeidsongeschiktheidspercentage uit de WIA-beoordeling komen. Er hoeft immers maar één geschikte functie gevonden te worden en het arbeidsongeschiktheidspercentage mag aan het loon van die ene functie worden opgehangen. Simpel gezegd: als het arbeidsongeschiktheidspercentage van iedereen wat naar beneden zakt, valt er vanzelf een groep van onderen 'uit' de regeling.

Deze mensen komen in de groep zogenoemde '35-minners' terecht. Dit betreft mensen die minder dan 35% arbeidsongeschikt zijn beoordeeld en daarmee niet in aanmerking komen voor een WIA-uitkering, maar een beroep moeten doen op de WW (en eventueel bijstand). De groep 35-minners heeft een lastige positie op de arbeidsmarkt. Het gaat hier om mensen die hun eigen werk niet meer, of niet meer in volle omvang kunnen doen, maar die wel nog mogelijkheden hebben om met ander werk tenminste 65% van hun oude loon te verdienen.

De beperkingen bij deze groep kunnen desalniettemin fors zijn en de afstand tot dat andere werk groot. Bijvoorbeeld door een eenzijdige opleiding en werkervaring, of omdat in de functies die de werknemer in theorie nog kan doen in de praktijk weinig werk te vinden is. Deze afstand blijkt ook uit de lage arbeidsparticipatie van deze groep: slechts 59% van de 35-minners is aan het werk.² Daarnaast kan deze groep nog niet op extra begeleiding of faciliteiten rekenen. Zij worden behandeld als 'gewone WW'ers' terwijl het toch echt om een groep met beperkingen gaat.

¹ Als daarmee tevens aan de tweede eis van negen arbeidsplaatsen wordt voldaan.

² UWV monitor Arbeidsparticipatie 2016.

Door aanpassing van het schattingsbesluit wordt deze problematiek –die überhaupt meer aandacht verdient– nog verder vergroot. De groep van 35-minners wordt door de beoogde aanpassing immers groter, en die groei bestaat uit mensen die voorheen *wel* in aanmerking kwamen voor een WIA-uitkering. Dat zijn dus mensen die in ieder geval behoorlijke beperkingen hebben. Maar deze mensen kunnen –net als de rest van deze groep– nog niet op extra hulp of ondersteuning rekenen.

3. Voor de groep WGA 80-100 dreigt een inkomensval

Voor de groep uitkeringsgerechtigden die 80%-100% arbeidsongeschikt wordt beoordeeld, dreigt met het invoeren van een inkomenseis een inkomensval. De uitkeringsgerechtigden in deze groep die in theorie nog verdien capaciteit hebben, worden nu na einde van de loongerelateerde uitkering niet geconfronteerd met zo'n inkomenseis. De achterliggende gedachte is dat de verdien capaciteit van deze groep zo klein is (ten hoogste 20% van hun oude loon) en de beperkingen dusdanig fors, dat het niet reëel is om te verwachten dat zij deze (theoretische) verdien capaciteit ook daadwerkelijk op de arbeidsmarkt kunnen benutten.

Op dit moment is maar een heel klein deel van deze groep aan het werk. Daaruit kan worden opgemaakt dat een grote groep (van de nieuwe instroom) bij invoering van een inkomenseis hier niet aan kan en gaat voldoen. De consequentie voor de persoon in kwestie is dat hij of zij terugvalt op een veel lagere –want aan het minimumloon gerelateerde– uitkering. Een grote groep mensen met forse beperkingen en met weinig mogelijkheden op de arbeidsmarkt krijgt daardoor ook nog eens een te maken met een flinke inkomensval.³

Oplossing: verhoog niet onnodig de kosten van de WIA-uitkering

In het regeerakkoord staan diverse maatregelen die de kosten voor de WIA-uitkering verhogen. Maatregelen die zijn bedoeld om werkgeverslasten te verlichten.⁴ Maar het huidige stelsel van re-integratieverplichtingen en financiële prikkels (zowel voor werknemers als werkgevers) zorgt voor een grotere kans op werkhervatting en een verminderde instroom in de WIA. Maatregelen die deze verplichtingen en prikkels (gedeeltelijk) wegnemen leiden omgekeerd tot een afname van de re-integratiekansen en een toename van de kans om in de WIA te belanden. Resultaat: hogere kosten.

Aan de ene kant worden er dus maatregelen aangekondigd die willens en wetens de kosten voor de WIA verhogen. Aan de andere kant moet er blijkbaar op de WIA worden bezuinigd. Maar dan wel aan de kant van de uitkeringsgerechtigde. Dat is onacceptabel, vinden CNV, FNV en VCP. Schrap deze maatregelen, en investeer op een positieve manier in het aan het werk helpen van (deels) arbeidsongeschikte werknemers. Onderdeel daarvan is wat het CNV, FNV en VCP betreft een gerichte aanpak van de groep 35-minners.

CNV, FNV en VCP zijn niet blind voor knelpunten die kleine werkgevers kunnen ervaren rondom ziekte en arbeidsongeschiktheid van werknemers. CNV, FNV en VCP pleiten daarom

³ Concreet gaat het om een terugval van 70% van het oorspronkelijke loon voor ziekte naar een percentage (nog onbekend) van het minimumloon.

⁴ Het gaat hier onder andere om de collectivisering van het tweede ziektejaar voor kleine werkgevers, het opheffen van de loonsanctie voor eigenrisicodragers, en de verkorting van de WGA-risicoperiode van tien naar vijf jaar.

voor ondersteuning bij deze knelpunten. Deze ondersteuning kan bijvoorbeeld in samenwerking met sociale partners sectoraal worden georganiseerd, zoals dat reeds succesvol gebeurd bij Stigas.⁵ Maar de gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgever en werknemer voor de re-integratie blijkt keer op keer cruciaal voor ons goed functionerende stelsel van ziekte en arbeidsongeschiktheid. Laat die band dan ook in stand, en ga deze niet ondergraven met dure maatregelen.

Tot besluit

De voorgenomen bezuinigingen treffen de nieuwe 'instroom' in de WIA-uitkering. Dat zijn werknemers die nu nog aan het werk zijn en geen idee hebben van de gevolgen van deze bezuinigingen. Werknemers die erop rekenen dat als hen een ernstige ziekte of ongeluk treft, ze kunnen terugvallen op een adequaat vangnet. Dat ze verzekerd zijn van inkomen, en geen beroep hoeven te doen op de bijstand, met alle gevolgen van dien. CNV, FNV en VCP vinden dat met de aangekondigde bezuinigingen door de bodem van dit vangnet wordt gezakt. En dat is ontoelaatbaar. CNV, FNV en VCP roepen u daarom op deze maatregelen zo snel mogelijk van tafel te halen.

Op 5 juli jl. heeft minister Koolmees aan de Kamer laten weten dat hij sociale partners in de Stichting van de Arbeid nog ruimte wilde geven voor overleg, bedoeld om het draagvlak voor het stelsel van ziekte en arbeidsongeschiktheid te verbeteren. Sindsdien is hierover niet inhoudelijk gesproken met de vakbeweging. Inmiddels is ons gebleken dat door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wel met werkgevers is doorgesproken. CNV, FNV en VCP beschouwen daarmee de gesprekken in de Stichting als formeel beëindigd.

Hoogachtend,
CNV Vakcentrale

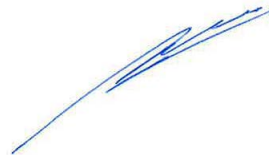
Arend van Wijngaarden
Vicevoorzitter

FNV Vakcentrale

Kitty Jong
Vicevoorzitter

Vakcentrale voor Professionals

Nic van Holstein
Voorzitter

⁵ Stigas is een paritair initiatief van LTO Nederland, CUMELA Nederland, Branchevereniging VHG, FNV en CNV Vakmensen en adviseert werkgevers, werknemers en zelfstandigen in agrarische en groene sectoren over onder andere preventie en verzuimbegeleiding.